

**UNIVERZITET CRNE GORE
POMORSKI FAKULTET KOTOR**

Prof. dr Tatijana Dlabač

**PROGRAM RAZVOJA
POMORSKOG FAKULTETA KOTOR
UNIVERZITETA CRNE GORE
ZA MANDATNI PERIOD 2023-2026. GODINE**

Kotor, 20.04.2023. godine

Poštovane kolege, poštovani studenti,

Program razvoja Pomorskog fakulteta Kotor za period 2023-2026. godine je zasnovan na temeljima dobro trasiranog puta prema Strategiji razvoja Fakulteta za period od 2019. do 2024. godine i uspostavljenoj Politici kvaliteta. S obzirom da se u okviru mandatnog perioda od 2023. do 2026. godine završava ciklus prve sveobuhvatne Strategije razvoja Pomorskog fakulteta Kotor, neophodno je raditi na realizaciji postavljenih ciljeva, te kontinuirano pratiti njihovu implementaciju. Potrebno je napraviti detaljnu analizu rizika koji su definisani u pomenutoj strategiji, jer rezultati procjene rizika osim što daju bolju i realniju sliku o njima, mogu poslužiti kao baza za procjenu rizika u budućim strategijama i sistemu kvaliteta Fakulteta. Ovaj zahtjevni zadatak povlači za sobom i značajan finansijski aspekt, tako da će u narednom periodu biti uloženi naponi za njegovu realizaciju. U ovom mandatnom periodu je neophodno definisati i uspostaviti novu Strategiju razvoja koja će započeti 2025. godine. Kako se Program razvoja temelji na Strategiji razvoja i Politici kvaliteta, isti će biti predstavljen kroz sljedeće prioritetne oblasti: Nastavni proces, Nauka i istraživanje, Međunarodna saradnja, Pomorski fakultet i okruženje i Organizacija i resursi.

1. NASTAVNI PROCES

Na Pomorskom fakultetu Kotor se realizuje nastavni proces po modelu 3+2+3. Agencija za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja je u julu 2022. godine donijela Rješenje o usvajanju zahtjeva za eksternu evaluaciju – reakreditaciju programa na Univerzitetu Crne Gore, Pomorskom fakultetu Kotor: osnovne akademske studije - 180 ECTS (Nautika i pomorski saobraćaj, Brodomaštvo, Pomorska elektrotehnika, Menadžment u pomorstvu i logistika), master akademske studije – 120 ECTS (Pomorske nauke i Menadžment u pomorstvu i logistika) i doktorske akademske studije – 180 ECTS (Pomorske nauke i Menadžment u pomorstvu i logistika).

Svaki studijski program sadrži jasne i konkretne ishode učenja koji su usaglašeni sa ciljevima Strategije. Posebno bih istakla da se prate savremeni tokovi u nastavi, unapređuju i inoviraju metode rada u skladu sa razvojem informaciono-komunikacionih tehnologija, kao i aktivnosti koje se kontinuirano sprovode na podizanju svijesti o kulturi akademskog integriteta. U narednom periodu biće nastavljena ova dobra praksa, a studentima će biti pružena prilika da kroz niz predavanja i radionica podignu svijest o značaju akademskog

integriteta, te korišćenju dostupnih resursa koji mogu da na jednostavan način ukažu na korektnost njihovog rada.

Podsjetiću da je nastavni proces na Pomorskom fakultetu Kotor veoma zahtjevan, jer je neophodno da studijski programi za edukaciju budućih oficira, kao i ECTS katalogi na Pomorskom fakultetu Kotor budu prilagođeni zahtjevima pomorskih konvencija, prvenstveno Međunarodne Konvencije o standardima obuke, izdavanja sertifikata i držanja straže za pomorce (eng. STCW - *Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers*). Akademski osnovni studijski programi koje upisuju i studiraju budućí oficiri u oblastima: Nautika i pomorski saobraćaj, Brodomaštinstvo i Pomorska elektrotehnika imaju sertifikat o usklađenosti nastavnih planova i programa sa odgovarajućim primjenljivim standardima STCW konvencije koji je izdat od strane Hrvatskog registra brodova. Jedna od prioritarnih aktivnosti u narednom periodu će biti poboljšanje saradnje sa predstavnicima pomorske privrede (agencijama za zapošljavanje pomoraca, pomorskim kompanijama, itd.) i resornim ministarstvima u cilju ispitivanja promjena na pomorskom tržištu i dobijanja povratnih informacija iz radnog okruženja o nastavnim oblastima koje bi se trebale uvesti, unaprijediti ili prilagoditi. Na osnovu rezultata ovakve analize i uz usku saradnju pomenutih subjekata, uspostavila bi se procedura za brzo i efikasno prilagođavanje nastavnih programa u cilju dobijanja što kvalitetnijeg i kompetentnijeg pomorca.

Na Fakultetu je tokom studijske 2022/23. godine započet proces akreditacije prvog zajedničkog interdisciplinarnog master studijskog programa na engleskom jeziku „Zaštita i upravljanje morskom sredinom“ koji je pokrenut kroz realizaciju Erasmus+ projekta CBHE „*Development of Regional Joint Master Program in Maritime Environmental Protection and Management – MEP&M*“. Treba istaći da su projektne aktivnosti, poput pomenutog MEP&M projekta, doprinijele unapređenju nastavnog procesa kroz nabavku vrijedne tehničke opreme koja omogućava sprovođenje kvalitetnog nastavnog procesa. U narednom periodu realizaciji ovog i sličnih programa biće data posebna podrška, jer je jedan od osnovnih pravaca razvoja institucije visokog obrazovanja upravo pokretanje i realizacija studijskih programa na engleskom jeziku koji prate zahtjeve i potrebe tržišta rada.

Pomorski fakultet Kotor Univerziteta Crne Gore će u julu 2023. godine organizovati drugu međunarodnu interdisciplinarnu šestodnevnu ljetnju školu na engleskom jeziku pod nazivom „Održivi razvoj jahting i kruzing industrija“. Program obuke nastao je kao ishod Erasmus+ CBHE projekta „Jačanje internacionalizacije na univerzitetima u Crnoj Gori kroz efikasno strateško planiranje (IESP)“, a predstavlja prvi akreditovani cjeloživotni program obrazovanja. U narednom periodu biće data podrška realizaciji ove i sličnih aktivnosti. Biće

uloženi napori da se akredituju cjeloživotni programi koji će biti od interesa kako za razvoj Fakulteta tako i za lokalnu zajednicu u cilju boljeg pozicioniranja, vidljivosti i konkurentnosti institucije.

S obzirom da proces reakreditacije nije omogućio uvođenje ni jedne novine kada su u pitanju nastavni predmeti, u narednom periodu će u fokusu biti razmatranje uvođenja izbornih predmeta u semestrima gdje je to moguće i na taj način studentima omogućiti da prate razvoj novih tehnologija, ali i razvoj „mekih“ vještina (aktivno slušanje, neverbalna komunikacija, javno izlaganje, pisana komunikacija, pregovaranje, itd.) koje su evidentno neophodne na svim nivoima studija, a posebno u budućem radnom okruženju. U narednom periodu biće posebno pažnja usmjerena ka realizaciji praktične nastave kao ključnog segmenta svakog obrazovnog procesa, a posebno one koja je prema primjenljivim standardima STCW konvencije, poboljšanju i inoviranju nastavnih materijala i nalaženju modela „učionice 21.vijek“ koja će motivisati studente za rad.

2. NAUKA I ISTRAŽIVANJE

Temelj razvoja svake visokoobrazovne institucije je naučno-istraživački rad. Duboko svjesni činjenice da je neophodno unaprijediti sopstvene kadrove i povezati se kako sa okruženjem tako i sa lokalnom zajednicom, te studentima pružiti nove vidike, u novembru 2021. godine smo pokrenuli prvu Međunarodnu naučnu konferenciju iz oblasti pomorstva pod nazivom “1st Kotor International Maritime Conference” (skr. KIMC). Suorganizatori konferencije su bili Opština Kotor i Privredna komora Crne Gore. Paralelno sa aktivnostima oko organizovanja prve konferencije pokrenute su aktivnosti vezane za međunarodni naučni časopis - *Časopis Pomorskog fakulteta Kotor – Journal of Maritime Sciences* koji predstavlja redizajniranu publikaciju Zbornika Više pomorske škole u Kotoru nastalog 1972. godine. Prvi broj časopisa je objavljen u junu 2022. godine. Postignuti rezultati su dali dodatni impuls i motiv pa je donijeta odluka o organizovanju godišnje konferencije krajem novembra. U novembru 2022. godine je održana druga konferencija koja je imala četvorodnevni sadržaj, a posebno bih istakla veoma uspješnu studentsku sekciju koja je pružila mogućnost našim studentima da uđu u svijet naučno istraživačkog rada. Pored ove aktivnosti su bili izuzetno zapaženi i posjećeni okrugli stolovi koji su imali za cilj povezivanje relevantnih subjekata vezanih za pomorstvo. Ova praksa će biti u narednom periodu još više unaprijeđena, pošto može dovesti do značajnih zaključaka i aktivne uloge Pomorskog fakulteta Kotor u donošenju zakona, podzakonskih akata, budućih strategija u oblasti pomorstva, itd. Započete su aktivnosti oko realizacije treće konferenciju uz veliku podršku Opštine Kotor

koja će biti suorganizator. U toku je potpisivanje memoranduma o saradnji Pomorskog fakulteta Kotor i Opštine Kotor. Dinamika objavljivanja časopisa je dva broja godišnje i sada je u pripremi treći broj čije publikovanje se očekuje početkom juna. U narednom periodu će biti posvećena posebna pažnja aktivnostima vezanim za međunarodnu konferenciju i sadržaje u okviru nje, kao i mogućnostima da naš časopis uđe u neku od značajnih citatnih baza. U narednom periodu planirano je veće povezivanje sa resornim ministarstvima kako bi zajednički definisali teme koje bi studenti i zaposleni na Pomorskom fakultetu Kotor u saradnji sa kolegama sa Univerziteta Crne Gore i okruženja istražili, te rezultate publikovali i dali model za njihovu implementaciju.

Krajem septembra 2021. godine je prvi put organizovana promocija nauke u sklopu Dana nauke koje organizuje Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja Crne Gore. Uspješna realizacija ove manifestacije je dala ideju da se ove godine prošire aktivnosti pa je u toku proces organizovanja dvodnevne aktivnosti koja će približiti nauku i istraživanja učenicima, studentima i građanima koji budu posjetili Kotor krajem septembra 2023. godine.

Treba istaći da je Fakultet bio suorganizator više značajnih međunarodnih konferencija i na taj način ostvario značajna strateška partnerstva sa srodnim naučnoistraživačkim institucijama.

Na Fakultetu se odvija niz značajnih projektnih aktivnosti o čemu je javnost permanentno informisana putem sajta, društvenih mreža i ostalih medija. Projektne aktivnosti su već odavno prepoznate kao ključ rješavanja poboljšanja uslova studiranja i rada, pa će u narednom periodu biti posebna pažnja posvećena organizovanju radionica za pisanje projekata koje će omogućiti kako studentima tako i zaposlenima da plasiraju neke nove ideje.

U okviru Centra za istraživanja, inovacije i preduzetništvo se nalazi više laboratorija, a posebnu pažnju je privukla Laboratorija za arheologiju pomorstva koja će ojačati i poboljšati resurse za sistematska istraživanja i interpretaciju pomorske i podvodne kulturne baštine u Crnoj Gori.

3. MEĐUNARODNA SARADNJA

Naš Fakultet je u prethodnom periodu imao značajan broj ostvarenih odlaznih i dolaznih mobilnosti kako nastavnika, saradnika i nenastavnog osoblja, tako i studenata. Studenti i zaposleni su blagovremeno informisani o svim mogućnostima koje se nude i sa ovom dobrom praksom će biti nastavljeno u narednom periodu. Fokus će biti na proširenju

studentske mobilnosti kroz realizaciju radne prakse. Biće nastavljen započeti proces podrške dolaznim i odlaznim studentima.

Brojni projekti, učešće na međunarodim konferencijama i organizacija međunarodne konferencije u Kotoru su omogućili da naš Fakultet bude veoma tražen partner u međuinstitucionalnoj saradnji. Ove saradnje su dovele i do publikovanja zajedničkih radova i pružile našim studentima mogućnost da pronađu mentore sa partnerskih institucija.

U toku 2021. godine je pokrenut proces uključivanja Pomorskog fakulteta Kotor u Udruženje svjetskih pomorskih fakulteta – IAMU, a početkom februara ove godine obavljen je i audit od strane predstavnika IAMU udruženja. Rezultati ove procedure će biti objavljeni do kraja ove godine. Ovo članstvo bi znatno unaprijedilo rad Pomorskog fakulteta Kotor i doprinijelo boljem strateškom pozicioniranju institucije na regionalnom i međunarodnom nivou.

4. POMORSKI FAKULTET KOTOR I OKRUŽENJE

U narednom periodu je neophodno poboljšati postojeće i ostvariti nove kontakte kako bi studente povezali na što bolji način sa tržištem rada.

Kroz procese potpisivanja memoranduma o saradnji sa institucijama lokalne zajednice od značaja težiće se širenju i jačanju partnerstva i stvaranju boljeg okruženja za realizaciju zajedničkih projekata saradnje i aktivnosti u oblasti nastavnih baza, naučnoistraživačke djelatnosti i slično.

Budući projekti saradnje će biti bazirani na inovativnoj djelatnosti, primjeni preduzetničkih ideja i usklađeni sa potrebama definisanim strateškim dokumentima kao što je Strategija pametne specijalizacije Crne Gore 2019.-2024.

5. ORGANIZACIJA I RESURSI

Na Pomorskom fakultetu Kotor je implementiran sistem kvaliteta ISO 9001:2015 i uspostavljen interni sistem za provjeru i unapređenje kvaliteta. U narednom periodu će održavanje ovog sistema kvaliteta biti ključno, a biće sprovedena ispitivanja o mogućnosti uvođenja koncepta integrisanog sistema menadžmenta koji ima za cilj da poveća efikasnost i usaglasi nivo upravljanja, odlučivanja, kao i realizacije nastavnog procesa.

5.1 Ljudski resursi

Ključ dobrog uspjeha svake institucije su zaposleni koji treba da imaju izgrađenu svijest o značaju svakog pojedinca i cijelog tima u funkcionisanju svih procesa. Dobra komunikacija i dijalog uz međusobno uvažavanje će dovesti do rješavanja svih nedoumica i izazova koji se pojavljuju tokom rada. Na Pomorskom fakultetu Kotor smo prepoznati po dobroj energiji i entuzijazmu koji se jako lijepo prenosi među kolegama i studentima. Po tome smo postali prepoznati i među spoljnim saradnicima i našim gostima iz inostranstva. Ova dobra energija je potaknuta našim mladim snagama, saradnicima i studentima – demonstratorima nesebično učestvuju u realizaciji svih važnih aktivnosti koje se sprovode na Fakultetu. Često pitanje koje nam je postavljano je: „Kako planirate da zadržite ove mlade ljude?“. U narednom periodu jedan od najvažnijih zadataka je upravo pravljenje strategije i stvaranje mogućnosti da se što više mladih ljudi uključi u rad Fakulteta kroz različite oblike saradnje, kako bi imali bazu na osnovu koje se može strateški planirati održivost i dalji razvoj Fakulteta. Nastavnici i saradnici kroz rad sa studentima treba da prepoznaju i motivišu studente da se javljaju na pozicije demonstratora kako bi kasnije iz redova upravo tih mladih ljudi imali mogućnost da razvijanja sopstvenog kadra. Ovo je naročito važno kada su u pitanju studenti sa studijskog programa Brodomaštinstvo, jer u prethodnom periodu sa ovog studijskog programa nijesmo imali nijednog studenta demonstratora.

Izuzetno je važno omogućiti napredak saradnicima sa doktoratom u nastavnička zvanja i stvarati pretpostavke za održivost rada Fakulteta. Za nastavnike je od velikog značaja uspostavljanje saradnje sa kolegama iz inostranstva i posebna pažnja će biti uspmjerena ka aktivnostima koje će dovesti do realizacije nekih zajedničkih publikacija koje će u prvom redu dovesti do poboljšanja literature za nastavni proces.

Stručne službe Fakulteta su ogromna podrška za realizaciju svih aktivnosti pa u narednom periodu će se aktivno raditi na uspostavljanju procedura i politika unaprijeđenja njihovog rada, te afirmisanja bolje komunikacije i saradnje među istima.

Kako bi se pružila prilika svim zaposlenima da imaju što bolji uvid u aktivnosti Fakulteta da bi mogli na vrijeme planirati i upravljati svojim vremenom i obavezama, na DL platformi je kreiran Kalendar aktivnosti Fakulteta. Ovaj Kalendar će u narednom periodu biti unaprijeđen, a biće, pored Akademskog kalendara kojim su definisane sve nastavne aktivnosti, glavni pokazatelj dinamike razvoja našeg Fakulteta.

Kontinuirana edukacija zasposlenih je jako važna, kako radi njihovog ličnog uspjeha, tako i zbog funkcionisanja cijelog Fakulteta. Posebno su važne aktivnosti koje se odnose na brigu o zdravlju i ličnu sigurnost. Ističem da je Sindikat Pomorskog Fakulteta veoma važna

karika u funkcionisanju naše institucije koja doprinosi podizanju zadovoljstva zaposlenih kroz različite aktivnosti. Jedna od aktivnosti je pokrenuta početkom ove studijske godine i odnosila se na organizovanje sistematskih pregleda zaposlenih i organizaciju obuka o podizanju svijesti o medicinskoj brizi. Tokom studijske godine, Rektorat Univerziteta je preduzeo i realizovao aktivnosti oko sistematskih pregleda što smo sa velikim zadovoljstvom i pozdravili. Uspješno je završena obuka vezana za medicinsku brigu za 15 zaposlenih i u narednom periodu će biti nastavljeno sa ovom aktivnošću. U planu je realizacija obuka za zaposlene vezanih za protivpožarnu zaštitu, kao i obuku za postupke u slučaju vanrednih situacija. Posebnu pažnju treba posvetiti stalnim obukama nastavnika i saradnika koji su angažovani na usko-stručnim predmetima iz nautičke i brodomašinske oblasti.

Generalno, smatram da u narednom periodu treba još više raditi na dobijanju „povratne informacije“ u svim segmentima rada našeg Fakulteta.

5.2 Odnosi sa studentima

U centru svih aktivnosti na Pomorskom fakultetu Kotor jesu njegovi sadašnji i bivši studenti koji su najbolji ambasadori same institucije i naše države. Stvaranje kvalitetnog okruženja za rad studenata i stvaranje kvalitetnog i kompetentnog budućeg pomorskog kadra, zadatak je na kojem će se nastaviti predani rad. Nalaženje načina da se u rad Fakulteta kroz Alumni bazu uključi što veći broj naših bivših studenata, aktivnih pomoraca biće jedan od prioritarnih zadataka u narednom periodu, jer je to spona koja je najbolji pokazatelj rada jedne institucije.

Odnos i posvećenost radu sa studentima je veoma važna. U narednom periodu će biti unaprijeđene procedure koje se odnose na upisnu politiku (promocije Fakulteta kroz različite aktivnosti približavanja rada srednjoškolicima), kontinuirano praćenje rada kroz osnivanje „studentske mreže“ gdje studenti sa „starijih“ godina prate rad mlađih kolega, te veće uključivanje studenata u korišćenje resursa Fakulteta (omogućavanje rada u dodatnim terminima na simulatorima i laboratorijama).

Posebno važan aspekt za naše studente je praktična nastava, pa će se intenzivirati sistemsko rješavanje realizacije stručne prakse na školskom brodu „Jadran“ i putničkom brodu „Katica“, a biće istraženi i modaliteti prakse sa ostalim subjektima od interesa.

Studenti će biti motivisani za uključivanje u naučno-istraživački rad kako na našoj međunarodnoj konferenciji, tako i na ostalim konferencijama koje organizuju naše partnerske institucije. Biće uloženi naponi da se najboljim studentima omoguće stručne

ekskurzije i posjete koje su značajne za njihovo dalje usavršavanje i rad, kao i mogućnost rada kao demonstratora.

Povezivanje studenata sa predstavnicima pomorske privrede kroz organizaciju dana „Plave karijere“, „Nedjelje Plavog izazova“ i ljetnje škole je od izuzetnog značaja, pa će se ovoj i sličnim aktivnostima dati velika podrška.

Sve aktivnosti studentske organizacije, kako od obrazovnih do sportskih, uz definisane ciljeve i plan realizacije istih će dobiti punu podršku.

5.3 Materijalni resursi

Pomorski fakultet Kotor je u prethodnom periodu uložio značajna finansijska sredstva iz sopstvenih fondova obezbjeđenih radom Centra za obuke pomoraca, kao i sredstva odobrena kroz međunarodne fondove koje finansira EU pa će u narednom periodu ovaj pozitivan trend ulaganja u jačanje tehničkih kapaciteta ostati prioritet. Posebni naponi biće uloženi u osnaživanju i promoci Centra za obuku pomoraca kroz moguće povezivanje sa privrednim subjektima koji bi koristili usluge našeg Centra za obuke.

Još jednom treba istaći važnost promovisanja pozitivnih aspekata apliciranja za sredstva finansiranja od strane EU, te afirmisanje i uključivanje mladih saradnika i studenata – demonstratora u procesima obučavanja i podrške apliciranjima na projektima.

Uvaženi članovi Vijeća,

Veliko je zadovoljstvo biti član akademske zajednice i kolektiva Pomorskog fakulteta Kotor Univerziteta Crne Gore. Kao saradnik sam započela radni odnos na Elektrotehničkom fakultetu Univerziteta Crne Gore 1.3.1993. godine, a na Pomorskom fakultetu Kotor radim neprekidno od 1.12.1996. godine. U tom periodu imenovana sam na pozicijama rukovodioca studijskih programa, prodekana za nastavu, koordinatora obuka u Centru za obuke pomoraca, a sada obavljam funkciju prodekana za razvoj i inovacije. Bila sam član velikog broja komisija koje su od značaja za funkcionisanje i rad Fakulteta. Takođe sam bila član UO UCG u periodu od 2016. do 2020. godine.

Obavljanje navedenih funkcija i članstvo u različitim komisijama imalo je uvijek isti cilj, a to je poboljšanje i unapređenje rada studenata i zaposlenih kako na Pomorskom fakultetu Kotor, tako i na Univerzitetu Crne Gore koja je naša krovna institucija. Kandidatura za dekana Pomorskog fakulteta Kotor je kruna obavljanja odgovornih funkcija u menadžmentu Pomorskog fakulteta Kotor i vjerujem da bih predanim i posvećenom radom, uz vašu podršku, nastavila da vodim Fakultet u narednom mandatnom periodu dobro trasiranim putem koji je u skladu sa strategijom našeg Fakulteta.

Naš Fakultet baštini tradiciju dugu preko šest decenija i ima veoma značajnu ulogu kada su u pitanju obrazovanje i obuke pomoraca u Crnoj Gori. Ukoliko dobijem vaše povjerenje, obavezujem se na rad koji će doprinijeti kontinuiranom poboljšanju u svim segmentima rada i napretka Fakulteta.

Uvjerenam sam da zajedničkim radom, međusobnim uvažavanjem i dijalogom, možemo prevazići sve izazove koji se budu pojavljivali i ostvariti zapaženi iskorak kako na institucionalnom, tako i na ličnom planu.

U Kotoru, 20.04.2023. godine

Prof. dr Tatijana Dlabač
